

ISSN 1561-6908

Економіка: проблеми теорії та практики

Збірник наукових праць

Випуск 249

Том I

Дніпропетровський національний університет

Економіка: проблеми теорії та практики

Збірник наукових праць

Випуск 249

Том I

ДНУ
Дніпропетровськ
2009

УДК 336
ББК 65.01
Е 45

Друкується відповідно до постанови Вченої Ради
Дніпропетровського національного університету

Головний редактор:

д-р екон. наук, проф. *Анатолій Антонович Покотілов*

Редакційна колегія:

д-р фіз.-мат. наук *С. О. Смірнов*, д-р екон. наук *В. А. Ткаченко*,

д-р техн. наук *О. М. Марюта*, д-р екон. наук *Л. В. Попкова*,

д-р екон. наук *О. В. Ковальов*, д-р екон. наук *Я. Г. Берсуцький*,

д-р техн. наук *Ю. Д. Морозов*, д-р екон. наук *Г. О. Крамаренко*,

д-р екон. наук *О. С. Галушко*, д-р техн. наук *Р. Б. Тяп*, д-р екон. наук *В. В. Дорофієнко*,

д-р екон. наук *О. Й. Шевцова*, д-р наук з державного управління *М. Х. Корецький*

Рецензенти:

д-р екон. наук, проф. Дніпропетровського національного університету

І. Л. Сазонець;

д-р екон. наук, проф. Дніпропетровської державної медичної академії

А. В. Батура

Е 45 **Економіка:** проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. --
Випуск 249: В 1 т. -- Т. 1. -- Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. -- 284 с.

ISBN 978-966-8736-05-6

У збірнику аналізуються актуальні проблеми економіки.
Для студентів, аспірантів та викладачів вузів.

УДК 336
ББК 65.01

ISBN 978-966-8736-05-6

© Колектив авторів, 2009

ЗМІСТ

Том I

Наумов О.О.ЗАПОБІГАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ,
ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ТА ФІНАНСУВАННЮ
ТЕРОРИЗМУ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД.....23**Пакулін С.Л., Кірдіна О.Г., Топчій О.О.**МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ32**Диленко В.А., Доша А.В.**ОПТИМИЗАЦИОННЫЙ ПОДХОД К ОПРЕДЕЛЕНИЮ
ЭКОНОМИЧЕСКОГО ЭФФЕКТА ИННОВАЦИОННОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....40**Гусак О. М.**УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В АПК
УКРАЇНИ.....47**Кузьмін О.Є., Кудря Я.В.**ДО ПИТАННЯ ПРО ІННОВАЦІЙНУ КОНЦЕПЦІЮ
УПРАВЛІННЯ КОРПОРАЦІЯМИ В МАШИНОБУДУВАННІ
УКРАЇНИ: ПОСТУЛАТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
АКЦІОНЕРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА53**Мусієнко С.В.**МІЖНАРОДНА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ТОРГОВЕЛЬНІ ПОЛІТИКИ
КРАЇН.....60**Булаг М.А.**БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ К ОСНОВНА ЧАСТИНА БЮД-
ЖЕТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
АПК.....73**Шаманська О.І.**ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНМОІЧНИХ РЕСУРСІВ:
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД79**Іванов С.В.**

ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВАЯ СТРУКТРА ПРЕДПРИЯТИЯ86

Михайловська О.В. ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ В ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ	96
Гуткевич, О.І. Шаманська О.І. ІНВЕСТИВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ НА ПРИКЛАДІ ЛІКЕРО-ГОРІЛЧАНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	104
Фешенко О.М., Коршунова К.Н. КРИЗИС В УКРАЇНЕ І ПАРАЛЛЕЛІ С ПРОШЛИМ	110
Ментух О. ПРИНЦИПИ ТА КРИТЕРІЇ СЕГМЕНТУВАННЯ РИНКУ М'ЯСНОЇ ПРОДУКЦІЇ	116
Денисюк Л.І., Галанець В.Г. ПЕРЕДУМОВИ УСПІШНОГО ЗДІЙСНЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В АПК	126
Лишиленко О.В. ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НОВОЇ ЯКОСТІ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА СПИСАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	131
Решетило В.П., Передерий Ю.В. ОСНОВНІ ТЕОРІЇ ТА МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ МІКС-ПОЛІТИКИ	138
Дудка І.В. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ «ЗЕЛЕНИХ ТЕХНОЛОГІЙ». ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ	143
Товма Н.А. КАЧЕСТВЕННЫЕ И КОЛЛИЧЕСТВЕННЫЕ СОСТАВ- ЛЯЮЩИЕ КОЛЛЕКТИВНЫХ ДОГОВОРОВ	149
Агєсва І.М., Пожарчук В.В. ВАЖЛИВІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНІЙ ГАЛУЗІ ПЛОДООВОЧЕВОГО КОНСЕРВУВАННЯ (ПОК)	154
Гончаренко М.Л., Диряпкина Г.Ю. УПРАВЛЕНИЕ ИЗДЕРЖКАМИ ПРИ ИСПОЛЬЗОВАНИИ ЗАТРАТНЫХ МЕТОДОВ ЦЕНООБРАЗОВАНИЯ	161

Соловійова О.А., Яцура Т.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВСЕСВІТНЬОГО БАНКУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	166
Шварц І.В. ПОНЯТТЯ КРИЗИ ТА ПРИЧИНИ ЇЇ ВИНИКНЕННЯ	172
Зеліско Н.Б. ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ РОЗВИТКУ І ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КОРМОВИРОБНИЦТВА ТА ЙОГО РАЦІОНАЛЬНЕ ПОСДНАННЯ З ТВАРИННИЦТВОМ	177
Гриппа О.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ MYSAР ERP	182
Корольков В.В. НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ РИНКУ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЙ	187
Бережна Н.І. ІНВЕСТИЦІЙНО – ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	197
Супрун Н.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	202
Носов О.Ю. ВИКОРИСТАННЯ РЕЖИМІВ ВАЛЮТНИХ КУРСІВ В СТРУКТУРІ ВАЛЮТНО-КУРСОВОЇ ПОЛІТИКИ	211
Бугай В.З., Чукіна К.Ю. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗБІЛЬШЕННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ	217
Осетрова О.П. АНАЛІЗ ЗАКОПОДАВЧОЇ БАЗИ З ОЦІНКИ ПІДПРИСМСТВА (БІЗНЕСУ)	223
Белорусов А.С. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ ОЛІГОПОЛІСТИЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ НА ОСНОВІ ТЕОРІЇ ІГОР З УРАХУВАННЯМ ФОРМ ЦІНОВОГО ЛІДЕРСТВА	230
Шведенко М.М. ОСНОВНІ НАПРЯМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ	239

к.е.н. Корольков В.В.

Запорізький національний технічний університет

НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ РИНКУ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Проведено системний аналіз процесу формування об'єктів ринку високих технологій. Результати інтелектуальної діяльності від складії ідей до стадії готовності до виробництва високотехнологічної продукції розподілені по рівнях. На кожному рівні визначено форму об'єкту інтелектуальної власності, визначено його властивості як об'єкту ринку високих технологій. На базі проведеного аналізу сформульовано принципи угруповання об'єктів ринку високих технологій по секторах за їхнім функціональним призначенням. Надані рекомендації щодо захисту об'єктів ринку високих технологій.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ, РИНОК ТЕХНОЛОГІЙ, ВИСОКІ ТЕХНОЛОГІЇ, ПАТЕНТ, ЛІЦЕНЗІЯ, ІННОВАЦІЯ, СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ, АВТОРСЬКЕ ПРАВО, ПРОМИСЛОВА ВЛАСНІСТЬ.

Прискорення науково-технічного розвитку (НТР) привело до створення в другій половині ХХ століття нового вигляду світового ринку – технологічного, який функціонує разом зі світовими ринками праці й капіталу. Матеріальною основою виникнення й функціонування цього ринку є міжнародне розділення технологій. Нерівномірність розвитку НТР створює значні технологічні відмінності між окремими країнами. Тому на ринку з'являється специфічний товар – технології, міжнародне гереміщення якого згладжує технологічні відмінності між країнами [1].

Наукова діяльність стає специфічною галуззю економіки, яка розвивається по своїх законах. Шлях від наукової думки до створення нової технології та нового високотехнологічного продукту тісно пов'язаний з інтелектуальною працею. Кожен етап науково-дослідної й дослідно-конструкторської роботи (НДДКР) на цьому шляху завершується отриманням конкретного результату, що може мати певне комерційне значення. Проте ці результати можуть мати саму різну форму. Це можуть бути наукові статті за підсумками дослідження, звіти про наукові відкриття, дослідні й експериментальні зразки нових приладів і установок, нові технологічні процеси, а також конструкторсько-технологічна документація на нові товари високого ступеня готовності до виробництва й багато що інше. Усе це є результатом інтелектуальної діяльності (РІД), яка може набувати статус об'єкта інтелектуальної власності (ОІВ), що захищається міжнародними угодами, законами відповідних держав. У водночас автори ОІВ набувають майнові та не майнові права на використання та розповсюдження ОІВ. ОІВ стають основними активами, що надає можливість створення ефективних механізмів залучення їх у сферу економічних відносин. Тому комерціалізація

результатів НДДКР може мати різні форми й особливості, у залежності від конкретного етапу, форми використання ОІВ, форми передачі прав на ОІВ від винахідника до користувача.

Успіх комерціалізації наукових досліджень безпосередньо залежить від властивостей ОІВ, як: об'єкту ринку високих технологій (ОРВТ). Необхідність набуття нових знань, що до властивостей ОІВ на ринку високих технологій (ВТ) зумовлює актуальність досліджень у даному напрямі і є метою даної статті. У цьому зв'язку актуальним є ряд проблем і, у першу чергу, це правильне розуміння поняття ОРВТ, що дозволяє використовувати його як ефективний ресурс економічного розвитку.

Основним об'єктом ринку ВТ є технологія. Разом із тим, ОІВ, як базова складова технології, зумовлює її ефективність. Тому право на використання ОІВ набуває поширення попиту й займає відповідний сектор ринку ВТ. У дослідженні ставиться задача системного аналізу ОІВ, з одного боку, як продукту РІД, а з другого – як складової частини технології, що зумовлює властивості інтелектуальної власності, як ОРВТ.

Дослідженням секторів ринку ВТ, впливу науки й технологій на економічний розвиток присвячено багато уваги як закордонними, так і вітчизняними авторами. Спектр досліджень також поширюється від Шумпетера Й., який уперше визначив значення інноваційного процесу [2], до досліджень секторів ринку ВТ, які проводяться міжнародною організацією Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) [3], досліджень колективів відомих вчених США за підтримкою національного фонду науки [4].

Питання впливу технологій на науково-технічний прогрес і прогнозування розвитку розглядалися австрійським дослідником Янчем Э. [5]. Зв'язок між інноваціями, ВТ і ОІВ висвітлені М.Желеной [6, с.81, с.158, с.894]. У Росії цим питанням присвячені роботи Абалкіна Л.И., Гранберга А.Г., Овчинникова В.В., Макарова В.Л., Варшавського А.Е. [7], Кузики Б.Н., Яковца Ю.В. [8] і ін.

Особливий внесок у розгляд цього питання внесли вітчизняні вчені Гесць В.М., Семиноженко В.П., Кваснюк Б.Є. [9], Маліцький Б.А., Попович О.С., Соловйов В.П. [10], Гуржій А.М., Яцків Я.С. [11], Згуровський М.З., Бажал Ю.М. [12], Зінченко О.П., Ільчук В.Л. [13], Єгоров І.Ю. [14] і ін.

Не зважаючи на те, що в Україні термін "високотехнологічний" зустрічається в багатьох офіційних документах різного рівня, у тому числі й у Законах України, він досі не має чіткого визначення. Утім, питання що саме стоїть за цим поняттям, які підприємства застосовують високі технології, яка продукція є високотехнологічною, які товари цієї категорії наразі пропонуює наша країна на світовому ринку, які обсяги її імпорту, як цей процес впливає на розвиток вітчизняної економіки також не має чіткого визначення. На наш погляд найбільш повне визначення високої технології наведено в [15]. Висока технологія — це систематизовані передові знання, що використовуються для випуску продукції чи створення технологічного процесу, які є принципово новими (тими, що не мають аналогів) або новими в певній сфері світових знань, застосування яких дозволить зайняти монопольне положення, або поліпшити конкурентні позиції

на міжнародному ринку тих компаній, які їх реалізують чи застосовують.

За класифікацією OECD технології умовно поділяються на [3]:

- високі технології (high-technology);
- середньо високі технології (medium-high-technology);
- середньо низькі технології (median-low-technology);
- низькі технології (low-technology).

Фахівцями відділу проблем зовнішньоекономічної діяльності Державного інституту комплексних техніко-економічних досліджень (ДІКТЕД) Міністерства промислової політики України було докладно проаналізовано рекомендації OECD щодо класифікації високотехнологічних продуктів та ідентифіковане близько 200 номенклатурних позицій в Українському класифікаторі товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД). За підсумками аналізу було сформовано дев'ять груп ВТ товарів [15]:

- повітряні літальні апарати та космічні кораблі;
- комп'ютерна та офісна техніка;
- електроніка та техніка зв'язку;
- фармацевтичні вироби;
- наукові прилади;
- електричні машини і устаткування та їхні частини;
- хімічна продукція;
- неелектрична техніка;
- озброєння.

Це дозволило висвітлити й проаналізувати склад експорту високотехнологічної продукції з України. Підприємства, які виробляють зазначену продукцію можуть бути віднесені до високотехнологічних підприємств, не зважаючи на те, що у виробничому процесі використовуються не тільки високі технології, а й середньо високі, навіть низькі. Підвищення попиту на продукцію зазначених груп обумовлює привабливість проведення інноваційного оновлення виробництва за рахунок впровадження ВТ. Ринок ВТ, за визначенням, характеризується високим рівнем використання новітніх наукових знань і є найбільш динамічною часткою ринку технологій. Системний аналіз дозволяє визначити декілька етапів створення ВТ, які розподілені за рівнями й формують єдину систему створення ОРВТ. Кожен етап має своє підґрунтя знань, інтелектуальні кадри, свій рівень інтелектуальної праці й РІД. На кожному рівні створюються свої ОІВ, які формують ОРВТ.

Перший рівень системи створення ОРВТ – це рівень ідей, гіпотез і їх результатів (Рис. 1). Ідеї та гіпотези народжуються в ході творчої інтелектуальної праці вчених і дослідників, які використовують набуті раніше знання. На даному рівні вчені й дослідники одночасно є творцями, генераторами ідей та гіпотез і їх носіями. У результаті їхньої діяльності з'являються наукові статті, комп'ютерні програми, бази даних. Носії ідей, використовуючи своє авторське право, приймають участь у конкурсах ідей і проєктів, наукових конференціях, семінарах також інтернет-семінарах, які проводяться на Веб-сторінках (вебінарах). РІД захищаються як об'єкти авторського права. Разом із цим, рівень ідей, з

одного боку, не потребує дуже великих інвестицій, а с другого – ідеї мають низький рівень захисту.

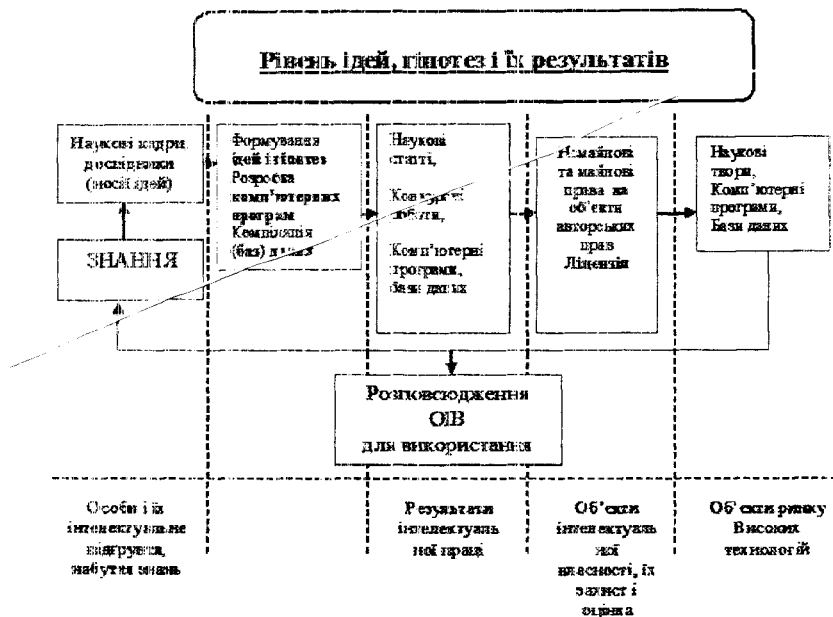

Рис. 1 - Система створення ОПВТ на рівне ідей, гіпотез і їх результатів

Ідея визначає напрямок розвитку, і може бути початком розробки принципово нових високих технологій, які практично дозволяють створити природну монополію тому, хто її реалізує. Авторське право поширюється тільки на форму викладення ідеї і не захищає зміст самої ідеї. Тому, після розповсюдження, ідея може бути використана будь-ким у будь-яких розробках без згоди з автором. Ліцензійна угода передбачає захист від неконтрольованого розповсюдження інформації за авторською формою. Рівень ідей найбільш привабливий для недержавних венчурних фірм, які здійснюють інформаційний пошук нових ідей, використовуючи різні схеми заохочування носіїв ідей до їх розкриття.

Рівень ідей -- це посівна стадія інновацій. Вона дозволяє здійснювати відбір ідей для подальшої розробки й проведення НДДКР. Сама ідея може бути легкою здобиччю для фірм конкурентів. Для запобігання цьому ідея може бути більш формалізована й захищена відповідним патентом. При оформленні патенту автор стикається з тим, що, з одного боку, патент повинен мати формулу, яка відрізняє його від інших, і висвітлює його новизну та особливість, а з іншого – автор не має мотивації щодо розкриття всіх особливостей процесу, складу.

тощо, які захищаються патентом. Тому що досить повний опис може дозволити використання патенту без участі автора. У деяких випадках для прискорення інноваційного менеджменту ідей ефективним може бути не закупка патенту, а залучення безпосередньо автору ідей. Цьому свідчать численні пропозиції засновників конкурсів до учасників, які надають найбільш привабливі ідеї або проекти.

Наступний рівень – це рівень наукових досліджень, безпосередньо пов'язаний з рівнем ідей (Рис. 2).

РІД та ОІВ рівня ідей і гіпотез набувають подальшого просування до застосування у виробництві ВТ. На цьому рівні наукові кадри та дослідники виконують математичне моделювання, наукові експерименти отримують підтвердження, або спростування гіпотез. РІД та ОІВ цього рівня мають більш конкретизований характер: більш детальний звіт, наукова стаття, комп'ютерна програма й навіть винахід, або корисна модель. РІД цього рівня більш наближені до промислової власності. Виконання робіт цього рівня потребує фінансування, тому результати роботи акумулюють витрати на процес дослідження і їхня додана вартість підвищується. Для захисту від конкурентів поширюється застосування ноу-хау, комерційної таємниці, тощо.

ОРВТ рівня ідей і рівня наукових досліджень є складовою підгрунтя наступного рівня – підготовки до виробництва (Рис. 3).

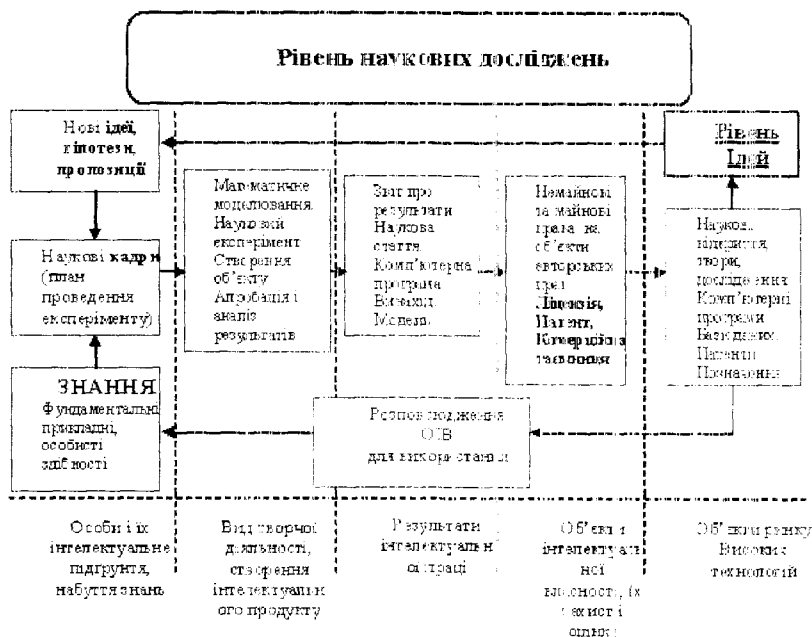

Рис. 2 - Система створення ОРТ на рівні наукових досліджень.

На цьому рівні для подальшої розробки ОРВТ попереднього рівня включаються кадри інженерно-технічного складу, професійної підготовки та спеціалісти з економіки. Результатами творчої діяльності цього рівня можуть бути маркетингові дослідження й техніко-економічне обґрунтування доцільності підготовки виробництва. У разі доцільності, проводиться конструкторська розробка нової продукції й технологічна підготовка виробництва. За необхідністю проводиться пресектування нового устаткування й оснащення процесу виробництва. ОІВ які виникають у ході РІД захищаються патентами, набувають статус комерційної таємниці або ноу-хау.

Готова конструкторська та технологічна документація складає підґрунтя для організації виробництва ВТ продукції (Рис. 4).

Конструкторська та технологічна підготовка виробництва акумулює подальші витрати й ще більш підвищує додану вартість ОРВТ рівня підготовки виробництва. Використання нових наукових досягнень дозволяє скоротити витрати матеріальних ресурсів на виробництво ВТ продукції, а застосування нового автоматизованого обладнання дозволяє скоротити витрати трудових та енергетичних ресурсів. Разом із тим, для організації виробництва необхідним є використання ОРВТ усіх попередніх рівнів.

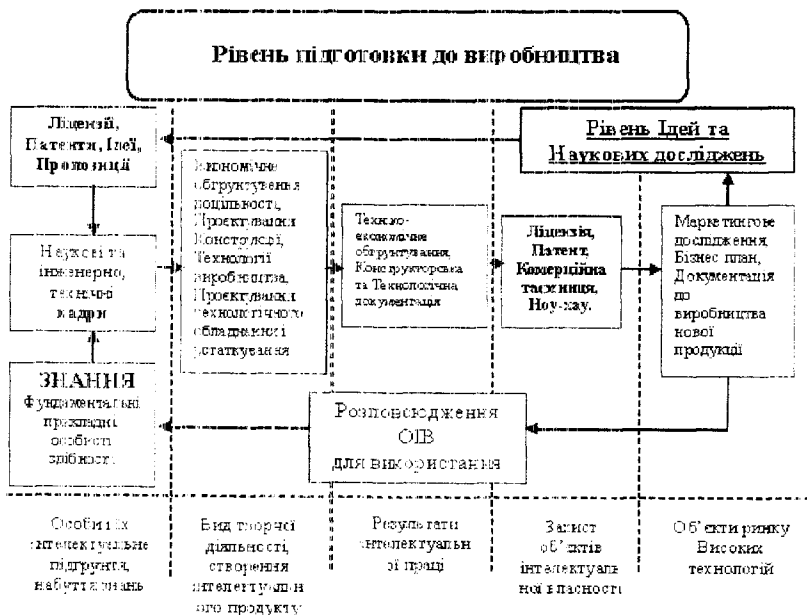

Рис. 3 - Система створення ОРВТ на рівні підготовки виробництва.

Тому вся додана вартість попередніх рівнів через відповідні ОРВТ переноситься на кінцеву ВТ продукцію. Як наслідок така продукція разом із низь-

кими витратами на ресурси має велику долю витрат на покриття поданої вартості нематеріальних активів ОРВТ, попередніх рівнів.

Слід зазначити, що створена в такий спосіб продукція може бути ВТ обладнанням, яке в подальшому буде використовуватися як складова нової ВТ. Конструкція ВТ обладнання орієнтована на новий технологічний метод формування або трансформації, який дозволяє створити нову ВТ продукцію. У цьому випадку на рівні виробництва створюється не тільки ВТ продукція, а й ОРВТ, які набувають статус матеріального активу.

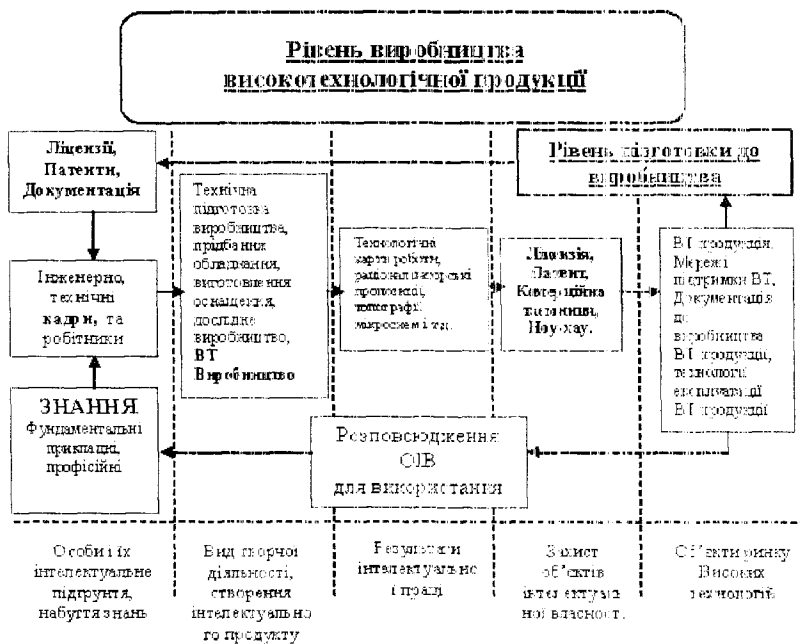

Рис. 4 - Система створення ОРВТ на рівні виробництва ВТ продукції.

З урахуванням попередніх досліджень [16, 17, 18] і попереднього системного аналізу багаторівневої схеми просування ідей до виробництва ВТ продукції можна навести наступні основні принципи й закономірності.

Створення ідей не потребують безпосередніх інвестицій. Для їхнього виникнення необхідно створення умов, починаючи із забезпечення рівня освіти до забезпечення умов і рівня життя відповідної соціальної групи, яка може бути потенційним носієм ідей. Інвестування в цей процес з одного боку здійснює держава, за рахунок бюджету, а з другого – родина, за рахунок власних коштів. Цей процес має стохастичну невизначеність і заздалегідь невідомо в якій особі виникне ідея. Першу оцінку ідей виконує сама особа, тому цей процес має су-

Ефективний характер. Як наслідок ідея може бути своєчасно не ідентифікована. Навіть якщо ідея виникла й ідентифікована, вона належить автору, і він вирішує її подальше використання. На цьому рівні має місце протиріччя між джерелами фінансування і правом використання. Авторське право захищає тільки форму й не поширюється на зміст ідеї. Тому носій ідеї, за пропозицією зацікавлених осіб, може умисно, або ненавмисно передати авторську ідею навіть в іншу державу. Як що автор не має умов захисту ідеї він може зовсім позбавитись її. Тому держава водночас зі створенням умов виникнення ідей повинна створювати умови для їх своєчасного визначення, захисту й використання. Як приклад варіанту вирішення цієї проблеми можна навести сьому рамкову програму ЄС із досліджень (2007-2013) у складі якої передбачено окремі програми „ІДЕЇ”, „ЛЮДИ”, „МОЖЛИВОСТІ” та „СПІВРОБІТНИЦТВО”. В Україні для поширення знань щодо захисту інтелектуальної власності в складі Міністерства освіти й науки постановою КМУ створено Державний департамент інтелектуальної власності як урядовий орган державного управління, а в освітніх програмах ВНЗ передбачено обов'язкове викладання дисципліни „Інтелектуальна власність”.

Разом із тим, проблема використання ідеї як першого ОРВТ потребує подальшого вирішення. На наш погляд необхідно створення банків ідей на регіональних рівнях, при ВНЗ, торгово-промислових палатах або технопарках. Призначення цих центрів – допомога носіям ідей в ідентифікації ідей. Їхнього авторського захисту, а також допомога в оформленні відповідних патентів на винахід, корисну модель чи промисловий зразок які з'являються при формалізації ідеї. Патент, як охоронний документ, надає виняткове право його власникові на використання об'єкта охорони, а також на заборону використання цього об'єкта іншими особами. З отриманням патенту автор набуває майнові права на ОІВ, що є активом, який стає ОРВТ. Як що ОІВ створювався за замовленням іншої сторони, то права на ОІВ розподіляється відповідно до договору про створення ОІВ за замовленням. Передання майнових прав на такий ОРВТ здійснюється за ліцензійним договором, який надає виключну, невиключну, або єдиничну ліцензію, та обумовлює плату за ОРВТ. Один ОРВТ може об'єднувати декілька ОІВ у єдину систему. У цьому випадку ОРВТ передається за договором комерційної концесії, або договору франчайзингу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Семенов К.А. Международные экономические отношения: Курс лекций. - М.: Гардарики, 1998. - 183с.
2. Шумпетер Й. Теория экономического развития. - М.: Прогресс, 1992 - 231с.
3. Organisation for Economic Co-operation and Development Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.oecd.org>

4. National Science Board. 2008. *Science and Engineering Indicators*. Two volumes. Arlington, VA: National Science Foundation (volume 1, NSB 08-01; volume 2, NSB 08-01A). Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.nsf.gov/statistics/seind08>
5. Янч Э., Прогнозирование научно-технического прогресса - М.: «Прогресс», 1974.-586с.
6. Информационные технологии в бизнесе // Под ред. М.Желены. – СПб: Питер, 2002.-1120с.
7. Наука и высокие технологии России на рубеже третьего тысячелетия (социально-экономические аспекты развития) // Руководители авторского коллектива В.Л.Макаров, А.Е.Варшавский, Москва: Издательство "Наука", 2001. - 636 с.
8. Кузык Б.Н., Яковец Ю.В. Россия-2050 стратегия инновационного прорыва. – М.: «Экономика», 2005. -- 601с.
9. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України: В 3 т./ За ред. Акад. НАН України В.М.Гейця, акад.НАН України В.П.Семиноженка, чл.-кор.НАН України Б.Є.Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. Т.2: Інноваційно-технологічний розвиток економіки / За ред. Акад. НАН України В.М.Гейця, акад.НАН України В.П.Семиноженка, чл.-кор.НАН України Б.Є.Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – 564с.
10. Маліцький Б.А., Попович О.С., Соловійов В.П. Перспективні напрями науково-технологічного та інноваційного розвитку України: Результати першого етапу прогнозно-аналітичного дослідження в рамках Державної програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку на 2004-2006 роки. – К.: Фенікс, 2006. – 208 с.
11. Яцків Я. Проблеми розвитку наукової та науково-технологічної сфери України. – К.: Академперіодика, 2006.- 170с.
12. Багал Ю.М., Економіка інноваційних процесів // Вісник Інституту економічного прогнозування. – 2002 (1). -- С.3-17.
13. Зінченко О.П., Ільчук В.П., Центр інноваційного розвитку як функціональна модель синергії // Наука та інновації. 2006. т.2 №1 с.81-89
14. Науково-технічна та інноваційна діяльність в Україні у контексті євроінтеграційних процесів: Монографія / І.Ю.Єгоров, І.А.Жукович, Ю.О.Рижова, М.В.Пугачова; Наук.-техн. Комплекс стат. Дослідж. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2006. – 243с.
15. Саліхова О. Що таке високі технології? // "Діловий вісник" № 10(149). 2006, с.14
16. Корольков В. Модель развития высоких технологий и национальные особенности процессов трансформации // Вісник Тернопільського дер-

- жовного університету. Тернопіль: Економічна думка. – 2006. випуск 5-1. с.217-226
17. Корольков В. Развитие экономики знаний в Украине как основа построения высокотехнологического сектора // Интеграция науки и образования-ключевой фактор построения общества, основанного на знаниях: Материалы междунар. Симпоз. (Киев, 25-27 октября 2007г.) - Киев: Феникс, 2008. – 476с. (с.396-405)
18. Корольков В. Управління розвитком високих технологій: економіко-кібернетичні аспекти// Вісник київського національного університету технологій та дизайну. Збірник наукових праць, 2, науково-практична конференція «Актуальні проблеми розвитку економічної кібернетики» 9-10 квітня 2008 р., Київ, 2008, с.14-23.

Економіка: проблеми теорії та практики

Збірник наукових праць

Випуск 249

У 6 томах

Том I

Українською, російською і англійською мовами

Видається з квітня 1996 р., виходить раз на місяць
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ
№ 3354 від 10 липня 1998 р.

Відповідальний редактор *С. В. Скімов*
Комп'ютерна верстка *В.Б. Гордасhevський*

Здано до друку 02.03.2009. Підписано до друку 04.03.2009.
Формат 60 84₁₆. Спосіб друку – ризограф.
Ум. друк. арк. 16,45. Тираж 300 прим.

Видавництво “Наука і освіта”
Свідоцтво про внесення до Держреєстру ДК № 919 від 21.05.2002 р.
м. Дніпрпетровськ, вул. Бердянська, 61Б
тел. (056) 370-13-13, (0562) 35-78-19, 34-29-61